

Llawlyfr Geirfa a Chynnydd
Athrawon a Theuluoedd

*Family and Teacher Vocabulary
and Progress Handbook*

Asesu Cynnydd: Canllawiau

Rydym yn uned darpariaeth drochi hwyr yn helpu dysgwyr sy'n dechrau addysg cyfrwng Cymraeg yn ddiweddarach (o 7-11 oed) a disgyblion nad oedd y Gymraeg efallai'n rhan o'u trefn feunyddiol, i ennill y sgiliau a'r hyder sydd eu hangen i barhau â'u dysgu trwy Gymraeg. Yn gyffredinol, bydd plant yn ymuno â'r uned am gyfnod dysgu dwys o tua 12 wythnos cyn mynd trwy gyfnod o integreiddio a phontio i leoliadau prif-ffrwd cyfrwng Cymraeg yn Nhorfaen. Mae ein enw, 'Carreg Lam', yn meddwl 'stepping stone' yn Saesneg oherwydd rydym yn bont i ddyfodol dwyieithog ar gyfer pob disgybl.

Ein Hasesiadau

Bob wythnos, rydym yn asesu cynnydd plant yn erbyn geirfa allweddol mewn 6 chategori gwahanol. Er enghraifft, yn Uned 3: Y Caffi, rydym yn asesu'r setiau canlynol o eirfa i dracio caffael iaith:

1. Geirfa'r Caffi
2. Geirfa Ffrwythau, Llysiau a Bwyd Cyffredinol
3. Geirfa Coginio
4. Geirfa Wynebaw
5. Geirfa Mathemategol ac Arian
6. Geirfa Maint

Termau Asesu

Pan fyddwn yn asesu pob set o eirfa, rydym yn defnyddio pedwar term i'n helpu ni i ddeall sgiliau iaith plentyn eich plentyn. Rydym yn parhau i gefnogi eich plentyn gyda phob set o batrymau iaith a geirfa nes iddynt gyrraedd 'gwreiddio'. Dyma dabl sy'n amlinellu'r hyn a olygwn wrth bob tymor:

Term	Ystyr
Yn Ymddangos	Mae eich plentyn yn dechrau defnyddio'r iaith hon. Mae angen cymorth neu anogaeth arnynt i allu defnyddio'r iaith.
Yn Datblygu	Mae'ch plentyn yn dod yn fwy hyderus gyda'r iaith hon a chydag ychydig o anogaeth neu mae'n magu hyder ac yn dod yn fwy annibynnol yn ei defnydd.
Yn Gadarn	Gall eich plentyn ddefnyddio'r iaith hon yn annibynnol.
Wedi Gwreiddio'n Llawn	Gall eich plentyn ddefnyddio'r eirfa hon yn hyderus, heb gymorth, mewn amrywiaeth o gyd-destunau gwahanol (fel mewn gwahanol bynciau).

Assessing Progress: A Guide

We are a late immersion provision unit set up to help learners entering Welsh-medium education at a later stage (between 7-11) and pupils for whom Welsh may not have been part of their daily routine, to gain the skills and confidence needed to continue their learning through Welsh. Children generally will join the unit for an intense learning period of approximately 12 weeks before then undergoing a period of transitioned integration into Welsh-language main stream settings within Torfaen. Our name, 'Carreg Lam', means stepping stone because we are a bridge into a new bilingual future for every pupil.

Our Assessments

Each week, we assess the progress of children against key vocabulary in 6 different categories. For instance, in Unit 3: The Café, we assess the following sets of vocabulary to track language acquisition:

1. Vocabulary of the Café
2. General Fruit, Vegetable and Food Vocabulary
3. Cooking Vocabulary
4. Vocabulary of the Face
5. Mathematical Vocabulary and Money
6. Size Vocabulary

Assessment Terms

When we assess each set of vocabulary, we use four terms to help us understand your child's language skills. We continue supporting your child with each set of language patterns and vocabulary until they reach 'embedded'. Here is a table outlining what we mean by each term:

Term	Meaning
Emerging	Your child is beginning use this language. They need support or prompting to be able to use the language.
Developing	Your child is becoming more confident with this language and with a little prompting or they are growing in confidence and becoming more independent in its use.
Secure	Your child can use this language independently.
Embedded	Your child can use this vocabulary confidently, without support, in a variety of different contexts (such as in different subjects).

Uned 1: Wythnos Rhagarweiniol

Prif Batrymau Iaith yr Wythnos / Main Language Patterns of the Week

- Pwy wyt ti? [Enw] ydw i. Sut wyt ti? Da iawn, diolch.
- Mae gen i...
- Ga'i ... os gwelwch chi'n dda?
- Diolch/ dim diolch
- Rydw i wedi gorffen.
- Pa liw ydy..?
- Dewch / Eisteddwch / Sefwch / Codwch / Gwrandewch / Edrychwch
- Dyma...
- Rhifau
- Lliwiau

Cyfarchion / Greetings

- Bore da
- Prynawn da
- Hwyl fawr

Gerifa Manylion Personol / Personal Information Vocabulary

- Sut ydych chi? Sut wyt ti? Da iawn, diolch. Ofnadwy. Wedi Blino. Gweddol.
- Beth yw dy enw di?
- Ble wyt ti'n byw?
- Ble mae Pontypŵl? Mae Pontypŵl yng Nghymru.
- Oes gen ti frawd? Oes gen ti chwaer? Mae gen i...
- Faint ydy dy oed di? Rwy'n ... oed.
- Faint ydy ei (h)oed? Mae'n ... oed.
- Pa liw gwallt / llygaid sydd gen ti? Mae gen i ...

Unit 1: Introductory Week

Geirfa Mynegi Anghenion a Iaith Achylusol / Vocabulary Expressing Needs and Incidental Language

- Ga'i...? Cei / Na chei
- Ga'i fynd i'r tŷ bach?
- Ga'i fynd...?
- Ga'i help os gwelwch yn dda?
- Beth sydd gen ti? Mae gen i... / Does gen i...
- Beth gest ti i ginio / frecwast? Ces i... / Ces i ddim...
- Mae'n amser tacluso / egwyl / cinio / mynd adref.
- Sut mae'r tywydd? Mae hi'n...
- Faint o blant sydd eisiau cinio ysgol? Mae... eisiau cinio os gwelwch yn dda.
- Pwy sydd ar flaen y rhes? Pwy sydd gyntaf / ail / ... olaf? Mae... yn y blaen.

Gorchmynion / Commands

- Dewch i mewn.
- Dewch yma!
- Dewch i eistedd.
- Ewch! / Cer!
- Ewch yn ôl.
- Dywedwch ar fy ôl i.
- Eisteddwch
- Ysgrifennwch
- Edrychwch / Darllenwch / Gwrandewch
- Atebwch
- Codwch / Sefwch
- Cer i nôl dy got / fag.
- Tacluswch
- Byddwch yn ofalus / Bydd yn ofalus!

Dyddiau'r Wythnos / Days of the Week

- Pa ddiwrnod ydy hi heddiw? Mae hi'n ddydd... heddiw.
- Pa ddiwrnod oedd hi ddoe? Roedd hi'n ddydd... ddoe.
- Pa ddiwrnod fydd hi yfory? Bydd hi'n ddydd... yfory.

Geirfa Mathemategol (1) / Mathematical Vocabulary (1)

- Rhifau
- Mawr / Bach
- Centimetrau
- Metrau
- Adio
- Tynnu
- Lluosi
- Rhannu

Uned 2: Y Parc

Prif Batrymau Iaith yr Wythnos / Main Language Patterns of the Week

- Beth sydd yn y...? Mae ... yn y ...
- Oes... yn y ...? Oes, mae... yn y ... / Nac oes, does dim... yn y...
- Arddodiaid. Ble mae... Ydy e/hi o dan/tu ôl? Ydy / Nac ydy.
- Rwy'n gallu...
- Rwy'n hoffi...
- Rydw i eisiau...
- Beth mae... yn gwneud...? Mae... yn... (berfau).

Geirfa'r Parc / Vocabulary of the Park

- Beth sydd yn y fasedg picnic? Mae... yn y fasedg picnic.
- Beth sydd yn y parc? Mae... yn y parc.
- Oes siglen / llithren / si-so / cwyrlligwgan / ffram ddringo / pwll tywod yn y parc? Oes, nac oes. Mae... yn y parc. Does dim... yn y parc.
- Gai'i fynd i'r parc? Gai'i chwarae...?

Berfau / Verbs

- Rwy'n gallu neidio / rhedeg / mynd lan a lawr / cuddio / sgipio / chwarae pêl.
- Dwi ddim yn gallu...
- Nôl a 'mlaen / lan a lawr / troi a throi.
- Beth wyt ti'n gwneud? Rwy'n clapio / neidio / cysgu golchi / helpu / darllen / lliwio / bwyta a.y.b.
- Beth mae _____ yn gwneud? Mae _____ yn...
- Beth mae e'n gwneud? Beth mae hi'n gwneud? Mae e'n... / Mae hi'n...
- Beth wyt ti'n gwneud pan rwyt ti'n codi yn y bore?
- Beth wyt ti'n gwneud ar ôl mynd adref o'r ysgol?

Unit 2: The Park

Arddodiaid / Preposition

- Ble mae (X)? Ydy (X) ar / o dan...? Ydy, mae (X)... / Nac ydy, dydy (X) ddim...
- Mae (X) ar y siglen / o dan y llithren.
- Ar ben / o flaen / tu ôl / ar bwys / o gwmpas / wrth ochr / uwchben.

Gerifa Mathemategol (2) / Mathematical Vocabulary (2)

- Siâp: Pa siâp yw'r frechdan? Triongl, sgwar, cylch, petryal, hanner cylch.
- Rhif: Sawl un sydd angen? Faint yn fwy sydd angen? Sawl un sydd ar ôl?
- Trefnolion: Cyntaf, Ail, Trydydd...
- Iaith Safle / Arddodiaid

Geirfa Bwyd a Picnic / Vocabulary of Food and Picnics

- Ffrwythau a Llysiau: Afal, gerllygen, banana, oren, mefys, grawnwyn, moron, tomato, salad a.y.b.
- Diodydd: Sgwas, Dŵr, Lemoned, Sudd Oren, Sudd Afal a.y.b.
- Bwydydd Picnic: Cacen, Brechdan, Bara, Ham, Caws, Jam, Bisged, Tiwna, Creision, Rôl Selsig a.y.b.
- Gemau Picnic: Pêl Droed, Ffrisbi, Bat, Pêl a.y.b.
- Dillad Picnic: Het, Crys-T, Siorts, Sbectol Haul a.y.b.
- Amrywiol: Blanced Picnic, Clustog, Wmbarel, eli haul a.y.b.
- Cyllell, fforc, cwpan, llwy, bowlen, plât a.y.b.

Geirfa Teganau yn yr Hen Ddyddiau / Vocabulary of Toys in the Old Days

- Amser maith yn ôl
- Yn yr hen ddyddiau
- Ers lawer dydd
- Roedd y plant yn chwarae gyda...
- Roedd y plant yn chwarae gemau fel hyn.
- Roedd y teganau wedi'u gwneud allan o...

Uned 3: Y Caffi

Prif Batrymau Iaith yr Wythnos / Main Language Patterns of the Week

- Wyt ti'n hoffi...? Rydw i'n hoffi... / Dydw i ddim yn hoffi...
- Wyt ti eisiau...? Rydw i eisiau... / Dydw i ddim eisiau...
- Mae angen...
- Cysyllteiriau (e.e. a, ac, yna, wedyn)
- Cefais i / Ces i
- Dyddiau'r Wythnos
- Bwytais i... / Bwytaodd... & Gorffennol y ferf

Geirfa'r Caffi / Vocabulary of the Caf 

- Oes gennych chi...?
- Oes gen ti... yn y caffi?
- Oes, mae gen i... / Nac oes, does gen i ddim...
- Beth sydd gennych chi? / Beth sydd gen ti?
- Mae gen i... / Does gen i ddim...
- Ga'i... / Ga i'r fwydlen os gwelwch yn dda?
- Ga i bwddin os gwelwch yn dda?
- Wyt ti'n hoffi? Rydw i'n hoffi... / Dydw i ddim yn hoffi...
- Mae'n gas gen i... / Rwy'n dwlu ar... / Dwi wrth fy modd...
- Wyt ti eisiau...? Wyt ti eisiau siwgr? Sawl un?
- Wyt ti eisiau pizza/cacen cyfan? Hanner / Chwarter / Darn
- Dyma chi.
- Faint ydy e? Dyma'r newid.
- Diolch yn fawr.

Geirfa Ffrwythau, Llysiau a Bwyd Cyffredinol / General Fruit, Vegetable and Food Vocabulary

- Te, coffi, siocled poeth, d r
- Cacen, bisged, siocled, creision
- Pitsa, sglodion, byrger, selsig, ffa, pys, taten, menyng, pysgod, bacwn, tost
- *Ffrwythau a Llysiau: Afal, gerllygen, banana, oren, mefys, grawnwyn, moron, tomato, salad a.y.b.
- *Diodydd: Sgwas, D r, Lemonydd, Sudd Oren, Sudd Afal a.y.b.
- *Bwydydd Picnic: Cacen, Brechdan, Bara, Ham, Caws, Jam, Bisged, Tiwna, Creision, R l Selsig a.y.b. (Adolygu uned 2)

Unit 3: The Café

Geirfa Coginio / Cooking Vocabulary

- Rysait
- Dull
- Cyfarwyddiadau
- Mae angen...
- Does dim angen...
- Yn gyntaf / wedyn / yna / nesaf / yn olaf
- Cynhwysion
- Cymysgwch
- Arllwyswch
- Ychwanegwch
- Rhowch
- Mae'n rhy boeth / oer

Geirfa Wyneb / Vocabulary of the Face

- Siâp hirgrwn
- Llygaid
- Trwyn
- Ceg
- Dannedd
- Gwallt
- Clustiau

Geirfa Mathemategol (3) ac Arian / Mathematical Vocabulary (3) and Money

- Rhifo un yn fwy / un yn llai / adio a thynnu / rhannu
- Ceiniog / Ceiniogau
- Punt / Punnoedd
- Darn arian
- Trefnolion: Yn gyntaf, wedyn, ar ôl hynny, nesaf, yna, yn olaf, i ddechrau, i orffen, ar y cychwyn, ar y diwedd.
- Ffracsïynau, Hanner, Chwarter, Traean
- Rhannu
- Yn gyfartal

Geirfa Maint / Size Vocabulary

- Bach
- Canolig
- Mawr
- Mwy
- Llai
- Hir
- Hirach
- Hiraf
- Byr
- Byrrach
- Byrraf
- Milimetrau
- Centimetrau
- Metrau
- Pwyso
- Cilogram
- Gram

Uned 4: Y Feddygfa

Prif Batrymau Iaith yr Wythnos / Main Language Patterns of the Week

- Faint o'r gloch mae...? Pryd mae...? Am... Mae hi'n...
- Beth sy'n bod? Beth digwyddodd? Mae gen i... tost.
- Dwi wedi brifo fy... / Mae e wedi brifo ei... / Mae hi wedi brifo ei...
- Dydw i ddim yn gallu... / Dydy e ddim yn gallu... / Dydy hi ddim yn gallu...
- Rydw i wedi... / Mae e wedi... / Mae hi wedi...
- Dydw i ddim wedi... / Dydy e ddim wedi... / Dydy hi ddim wedi...
- Rwy'n mynd i... / Mae hi'n mynd i... / Mae e'n mynd i...
- Fy... (gan gofio'r treigladau trwynol)
- Wyt ti...? Ydw / Nac Ydw
- Ydy...? Ydw / Nac Ydw
- Oes...? Oes / Nac Oes.
- Misoedd y Flwyddyn

Geirfa yn y Feddygfa / Vocabulary at the Surgery

- Pwy sy'n nesa?
- Beth yw eich enw / cyfeiriad / dyddiad geni?
- Faint o'r gloch mae'r apwyntiad?
- Mae'r apwyntiad am 10 o'r gloch/
- Sut wyt ti?
- Sut wyt ti'n teimlo?
- Beth sy'n bod?
- Rydw i'n teimlo'n dost / sâl / ofnadwy.
- Dydw i ddim yn teimlo'n dda iawn.
- Mae gen i... tost.
- Mae annwyd / peswch / breich yr ieir arna i.
- Rwy wedi brifo.

Geirfa Triniaeth / Vocabulary of Treatment

- Rydw i'n mynd i edrych yn dy glust / ar dy lwnc.
- Cau dy lygaid.
- Agora dy geg.
- Dyma foddion i ti.
- Cymerwch un llwyaid yn y bore / bob nos.
- Mae angen moddion / rhwymyn / eli / pelydr-x arnat ti.
- Mae angen ffonio'r ambiwlans.
- Mae angen mynd i'r ysbyty.
- Mae'n rhaid i fi fynd i'r ysbyty.
- Mae'n rhaid i fi gymryd moddion / tabledi.
- Rwy't ti wedi torri asgwrn.
- Wyt ti'n teimlo'n well?
- Iaith siarad ar y ffôn: Bore da, y Feddygfa, sut allai helpu? Pwy sy'n siarad os gwelwch yn dda? Ga'i gymryd neges?

Unit 4: The Surgery

Geirfa Rhannau'r Corff / Vocabulary of Body Parts

- Chwith / Dde
- Fy... (gan ddefnyddio'r treigladr trwynol)
- Braich / Breichiau
- Llaw / Dwyllo
- Bys / Bysedd
- Coes / Coesau
- Bol, Stwmog
- Pen
- Troed / Traed
- Bysedd Traed / Bys Traed / Bawd
- Cefn
- Ysgwyddau
- Penglin / Penelin
- Pigwrn
- Garddwn

Amser y Gorffennol / Past Tense

- Rydw i wedi...
- Mae e wedi...
- Mae hi wedi...
- Maen nhw wedi
- Cwmpo / Brifo / Crafu / Cleisio / Torri
- Dydw i ddim wedi...
- Dydy hi ddim wedi...

Amser y Dyfodol / Future Tense

- Rwy'n mynd i... (weld y meddyg a.y.b.)
- Mae e'n mynd i...
- Mae hi'n mynd i...
- Maen nhw'n mynd
- Dydw i ddim yn mynd i...
- Dydy hi ddim yn mynd i...
- Dydy e ddim yn mynd i...
- Dydyn nhw ddim yn mynd i...

Geirfa Mathemategol (4) / Mathematical Vocabulary (4)

- Yn gyntaf
- Yn ail
- Yn drydydd
- Yn bedwerydd
- Yn bumed
- Yn olaf
- Nesaf
- Mae hi'n ... o'r gloch.
- Mae hi'n hanner awr wedi...
- Mae hi'n chwarter wedi...
- Mae hi'n chwarter i...
- Mae hi'n... munud wedi...
- Mae hi'n... munud i...

Uned 5: Y Golchdŷ

Prif Batrymau Iaith yr Wythnos / Main Language Patterns of the Week

- Rydw i'n gwisgo...
- Mae e / hi'n / rydyn ni'n / maen nhw'n gwisgo...
- Sut mae'r tywydd heddiw? Mae hi'n...
- Sut oedd y tywydd ddoe? Roedd hi'n...
- Sut fydd y tywydd yfory? Bydd hi'n...
- Pan mae... (e.e. Mae angen gwisgo cot pan mae hi'n oer)
- Rhy... (e.e. mae'n rhy fawr)
- Rhagfynegi (e.e. Rwy'n meddwl bydd y dillad yn sychu ar y lein ddillad)

Geirfa'r Tywydd / Weather Vocabulary

- Mae hi'n... heulog / wyntog / stormus / gymylog / niwlog / bwrw glaw / bwrw eira / rhewi / oer / gynnes / boeth/Mellt a tharannau
- Yr enfys a'i lliwiau
- Oedd hi'n stormus ddoe?
- Oedd / Nac oedd, doedd hi ddim..
- Ydy hi'n heulog?
- Ydy mae hi'n... / Nac ydy, dydy hi ddim..
- Efallai bydd hi'n... yfory

Geirfa Dillad / Clothing Vocabulary

- Beth ydyn ni'n gwisgo pan mae hi'n heulog / bwrw glaw? Rydyn ni'n gwisgo...
- Pa ddillad sydd eu hangen pan mae hi'n oer / boeth? Mae angen...
- Pa fath o ddillad sydd ei angen..? Pam? Achos...
- Dillad gwrth-ddŵr.
- Pa ddefnydd?
- Gwisgo dillad, tynnu dillad, gwisgo ysgol, dillad nos, gwisgo nofio, dillad isaf.
- Rhy fach, rhy fawr, yn ffitio i'r dim / yn berffaith.
- Maint: Mawr / canolig / bach.
- Geirfa Lliwiau. Mae'n rhy dywyll/olau.
- Ben i waered
- Troed/llaw dde/chwith
- Coch / Melyn / Pinc / Glas / Porffor / Du / Gwyrdd / Llwyd / Gwyn / Oren / Brown / Lellog
- Mae'n rhy olau.
- Mae'n rhy dywyll.

Unit 5: The Laundrette

Cysyllteiriau / Connectives

- Ac yna
- Wedyn
- Oherwydd (e.e. dwi eisiau sbectol haul oherwydd ei bod hi'n heulog)
- Achos
- Ond
- Er mwyn (e.e. mae angen cot law er mwyn cadw'n sych)
- Onibai (e.e. mae angen sychu dillad ar y lein onibai ei bod hi'n bwrw glaw)

Amser Gorffennol y Ferf / The Past Tense of Verbs

- Adrodd stori / newyddion e.e. Roedd.. (gan ateb cwestiynau).
- Beth ddigwyddodd?
- Ble oedd y...?
- Berfau'r Gorffennol (-odd, -ais)

Geirfa Golchi Dillad / Laundry Vocabulary

- Beth sydd ei angen i olchi dillad? Mae angen...
- Dŵr oer / poeth / cynnes
- Sebon, swigod
- Arnofio a suddo
- Glân a brwnt
- Gwlyb a sych
- Llawn a gwag, hanner llawn
- Arllwys / Tasgu
- Sgwrio
- Gwasgu
- Gwresogydd
- Gwres
- Llifo, gorlifo, diferu
- Peiriant golchi, lein ddillad.
- Gwynt yn chwythu.
- Sut allwn ni sychu/golchi'r dillad? Rhoi cyfarwyddiadau sut i olchi/sychu.
- Beth am ddefnyddio..?

Geirfa Mathemategol (5) a Gwyddonol / Mathematical Vocabulary (5) and Scientific Vocabulary

- Geirfa cofnodi ymchwiliad: rhagfynegiad, prawf teg, dull, casgliad.
- Siapiau 3d
- Parau
- Lluosi gyda 2
- Cyfri fesul 2
- Cynhwysedd

Uned 6: Synhwyrâu a'r Tymhorau

Prif Batrymau Iaith yr Wythnos / Main Language Patterns of the Week

- Es i.. / Ces i..
- ...ais i (Berfau)
- Roeddwn i...
- Aeth e/hi..
- Cafodd e/hi...
- ...odd e/hi (Berfau) / Roedd e/hi...
- Byddai'n.../ Bydd e/hi... / Byddwn ni...
- Pryd mae...?
- Geirfa Gwyddoniaeth: Hylif, Solid, Nwy, Ymsolido, Ymdoddi

Geirfa Tymhorol / Seasonal Vocabulary

- Geirfa tymhorol a dathliadau tymhorol e.e. Cynhaeaf, Guto Ffowc, Nadolig, Dydd Mawrth Ynyd, Dydd Gwyl Dewi, Pasg
- Misoedd y Flwyddyn
- Dyddiadau - rhifau trefnol (y cyntaf, yr ail)
- Pryd mae dy benblwydd? Ym mha fis? Beth fydd dy oed? Byddai'n..oed.

Geirfa'r Person 1af / First Person Vocabulary

- Roeddwn i'n
- Es i
- Ces i
- Gwelais i
- Clywais i
- Blasais i
- Aroglais i
- Teimlais i
- *Treigladau Trwynol ar ôl 'Fy'*

Unit 6: Senses and the Seasons

Geirfa'r 3ydd Person / Third Person Vocabulary

- Roedd...
- Cafodd...
- Dywedodd...
- Gwelodd...
- Edrychodd...
- Clywodd...
- Teimlodd...

Geirfa Stori Pie Corbett Elen Benfelen / Pie Corbett Goldilocks Story Vocabulary

- Bwthyn
- Y goedwig
- Tawel
- Cnociodd
- Uwd
- Arth
- Blasodd
- Ymestyn
- Gorweddodd
- Perffaith
- Yr eiliad honno cyrhaeddodd
- Yn flêr
- Gofynnodd
- Deffrodd

Berfau Perthnasol / Related Verbs

- Synhwyrâu - blasu, arogi, teimlo,
- Tân gwyllt - fflachio, llosgi, tanio
- Pasg - geni, blaguro
- Gŵyl Ddewi - dathlu, siarad Cymraeg, canu
- Penblwydd - dawnsio, chwarae gemau, bwyta, rhoi anrheg

Ansoddeiriau (1) / Adjectives (1)

- Melys, sur, chwerw, hallt, sur, sawrus
- Llachar, golau, tywyll, lliwgar, amryliw, sgleiniog
- Swnllyd, tawel, distaw, swynol
- Caled, meddal, llyfn, garw, pigog, blewog, fflwfflyd, gludiog, gwlyb, sych, trwm, ysgafn
- Drowllyd
- Poeth, oer, cynnes
- Peryglus, gofalus
- Hen, newydd
- *Treigladd meddal ar ôl 'yn' (gydag ansoddair)*

Uned 7: Cartrefi

Prif Batrymau Iaith yr Wythnos / Main Language Patterns of the Week

- Ble rwyf ti'n byw? Rwy'n byw...
- Beth wyt ti'n wneud yn yr ystafell..?
- Ydy.....? Ydy/nac ydy
- Wyt ti.....? Ydw/nac ydw
- Ydych chi.....? Ydyn/nac ydyn
- Oes.....? Oes/nac oes
- Pam.....? Achos....
- -odd (3ydd person, gorffennol)

Gerifa Cartrefi / Vocabulary of the Home

- Ble rwyf ti'n byw? Rwy'n byw ym Mhontypwl / yng Nghwmbran / ym Mlaenafon.
- Rwy'n byw gyda...
- Rwy'n byw mewn tŷ / fflat / byngalo a.y.b.
- Ystafelloedd, drws, to, simnai, teils, nenfwd, ffenest, llawr gwaelod, lan llofft, briciau garej, adeiladu a.y.b.
- Beth wyt ti'n wneud yn yr ystafell wely / y gegin?
- Beth sydd yn yr ystafell? Pa ddodrefn / celfi sydd yn yr ystafell?
- Fy hoff ystafell yw... / yw'r

Ymarferion Ateb Cwestiynau (1) / Answering Questions (1)

- Ydy'r to ar ben y ty? Ydy/nac ydy
- Wyt ti'n ymolchi yn yr ystafell fyw? Ydw / Nac ydw
- Ydych chi'n cadw bwyd yn yr ardd?" Ydyn / Nac ydyn
- Oes drws ar flaen y ty? Oes / Nac oes
- Aeth Cadi am dro yn y bore? Do / Naddo
- Oedd Cadi eisiau tost i frecwast? Oedd / Nac oedd

Unit 7: Homes

Geirfa Stori Pie Corbett Tri Mochyn Bach / Pie Corbett's

Three Little Pigs Story Vocabulary

Ffurf Gryno Gorffennol e.e.

- Adeiladodd,
- Chwythodd,
- Rhedodd
- Dringodd
- Dywedodd
- Syrthiodd

Geirfa Swyddi / Occupations Vocabulary

- Pwy ydw i?
- ... ydw i.
- Pobydd
- Person Tân
- Meddyg / Doctor
- Athro / Athrawes
- Gweithiwr Siop
- Ysgrifenyddes
- Nyrs
- Helpwr
- Plismon / Plismones

Geirfa'r Person 1af (2) / First Person Vocabulary (2)

- Roeddwn i'n
- Es i
- Ces i
- Gwelais i, Clywais i, Blasais i, Aroglais i, Teimlais i
- Rhedais i, Lonciais i, Cerddais i, Neidiais i
- Siaradais i gyda...
- Dwedais i wrth...
- *Treiglad Trwynol ar ôl 'Fy'*

Geirfa Mathemategol (6) / Mathematical Vocabulary (6)

- Trefnolion: cyntaf, ail, trydydd, pedwerydd, pumed, chweched, seithfed, wythfed, nawfed, degfed.
- Adio, lluosoi, cyfanswm
- Siapau 2D a 3D
- Iaith Safle: Uwchben, o dan, i'r chwith, i'r dde, tu fewn, tu allan, wrth ymyl, yn bell o...

Uned 8: Y Dref

Prif Batrymau Iaith yr Wythnos / Main Language Patterns of the Week

- Dylwn i.../ Ddylwn i ddim...
- Rhoi cyfarwyddiadau: _ Ewch ymlaen....ac yna...nes cyrraedd...
- Mae ganddo... .
- Iaith safle: ar bwys, o flaen, rhwng, gyferbyn â, tu ôl i, drws nesaf i.
- Dyfodol y Ferf: Byddaf/byddain.. Bydd.. Rydw i'n mynd i...
- Hoffet ti fynd i... ? Hoffwn i/ Hoffwn i ddim...

Geirfa Siopau / Shop Vocabulary

- Ble mae'r siop ffrwythau? Mae'r siop gyferbyn â/ drws nesaf i / tu ôl i / ar bwys / o flaen / rhwng..
- Rhoi cyfarwyddiadau: Ewch / Trowch / Ar hyd y stryd / Trwy'r parc / Dros y bont / i'r caffi / de / chwith / Wrth ymyl y capel
- I ba siop ddylwn i fynd i brynu..? Ddylwn i fynd i'r dde / chwith / ymlaen / yn ôl?

Geirfa Pobl sy'n Helpu / Vocabulary of People Who Help

- Heddlu / Dyn(es) tân / Dyn(Menyw) lolipop, a.y.b.
- Hoffwn i fod yn blismon/ddŷn tan/nyr/s/fenyw lolipop/milfeddyg/athro a.y.b.
- Hoffwn i weithio mewn swyddfa / yn yr ysbyty / ar y stryd / yn yr ysgol / yn y feddygfa / yn yr orsaf dân..

Unit 8: The Town

Geirfa'r Swyddfa Bost / Post Office Vocabulary

- Cerdyn post, llythyr, gwahoddiad, stamp.
- Annwyl, oddi wrth, gyda chariad, cofion cynnes, amlenni a.y.b.
- Ga'i bwyo'r parcel? Trwm , trymach na, y trymaf, ysgafn, ysgafnach na, yr ysgafnaf, mawr mwy mwyaf, bach, llai, lleiaf

Geirfa Siop Deithio / Vocabulary of Travel Shops

- Ble hoffet ti fynd am wyliau? Hoffwn i fynd i..
- Am faint o amser hoffet ti fynd? Hoffwn i fynd am wythnos/pythefnos
- Byddaf yn...

Geirfa Mathemategol (7) / Mathematical Vocabulary (7)

- Siap: 2d, 3d, disgrifio nodweddion parseli.
- Mae ganddo dri chornel / fertig / mae ganddo bedair ochr / mae ganddo gylch ar bob pen / mae'n gallu rholio a.y.b.
- Iaith safle: Cyfarwyddiadau syth ymlaen, trowch i'r dde/chwith, ewch yn ôl
- Cyfesurynnau
- Odrif ac eilrif
- Cwmpawd- Gogledd Dwyrain, De, Gorllewin
- Geirfa gwaith map- gwlad, gwledydd, cyfandir, y byd, tir, môr, arfordir, mynydd/oedd, traeth.
- Allwedd map.

Adolygu Cwestiynau / Questions Revision

- Pam wyt ti'n mynd i'r llyfrgell? Achos/ oherwydd...
- Sut mae cyrraedd? .
- Pwy sy'n gweithio....?
- Ble mae.....?
- Beth ydych chi eisiau prynu?
- Pa wisg..? Pa het..?

Uned 9: Anifeiliaid yng Nghymru

Prif Batrymau Iaith yr Wythnos / Main Language Patterns of the Week

- Sut/pa/pwy/beth/ble/pryd.....?
- Does gen i ddim..
- Mae e/hi...
- Mae ganddo/ mae ganddi..
- Bydd...
- Byddai'n...
- Fy hoff anifail ydy..

Berfau Symudiadau (Berfenw, -ais, -odd) / Movement Verbs (Verb-Noun, -ais, -odd)

- Hedfan / Hedfanais / Hedfanodd
- Dringo/ Dringais/ Dringodd
- Rhedeg/ Rhedais/ Rhedodd
- Neidio/ Neidiais/ Neiodd
- Nofio/ Nofiais/ Nofiodd
- Plymio/ Plymiais/ Plymiodd
- Cropian/ Cropiais/ Cropiodd
- Llusgo/ Llusgais/ Llusgodd
- Rholio/ Rholiais/ Rholiodd
- Cysgu/cysgais/cysgodd
- Bwyta/bwytais/bwyttodd

Ymarferion Ateb Cwestiynau (2) / Answering Questions (2)

- Ga i.? (gath os gwelwch yn dda?)
- Ble..? — (mae'r anifeiliaid yn byw?)
- Beth..?
- Pa..? (anifail sy'n rhoi llaeth/gwlan/wyau/cig i ni?)
- Pwy..? (
- Pryd..?
- Sawl..?
- Faint...?
- Ydy...? (blaidd/cwningen/gwdihw/cath yn dod allan yn y nos?)

Unit 9: Animals in Wales

Geirfa Anifeiliaid / Animal Vocabulary

- Blew, hir, pig, pawen, cynffon, ffin, adenydd, crafangau
- Tennyn, coler, rhwyd,
- Beudy, stabl, corlan, twlc, basged, llyn, afon, gwely, tanc, cwt, cawell, fifariwm

Ansoddeiriau (2) / Adjectives (2)

- Streipiog, tal, pwerus, lliwgar, pluog, hardd, gwenwynig, llyfn, cennog, garw, cyflym, araf, ffyrnig, enfawr, bach, mawr, pigog, smotiog, meddal, blewog, byr, hir, tew
- Rhy... (gan gofio'r treigladd meddal).

Dweud yr Amser / Tell the Time

- Pryd mae'r... yn...?
- Pryd bydd y... yn...?
- Bydd y... yn... am... o'r gloch. (e.e. Bydd y ffermwr yn godro am 6 o'r gloch)
- Bydd y... yn... am... o'r gloch? (e.e. Bydd y ffermwr yn godro am 6 o'r gloch?)

Geirfa Cyfarwyddiadau / Vocabulary of Instructions

- Trefnolion, yn gyntaf, wedyn, ar ôl hynny, nesaf, yna, yn olaf, i ddechrau, i orffen, ar y cychwyn, ar y diwedd.
- Ewch!
- Cer!

Uned 10: Anifeiliaid y Byd

Prif Batrymau Iaith yr Wythnos / Main Language Patterns of the Week

- Awn ni / wnawn ni
- Aethon ni / Aethon nhw
- Ansoddeiriau + treigladau meddal
- Ansoddeiriau cymharol - yn dal, yn dalach na, y talaf, yn hir, yn hirach, yr hiraf
- Idiomau - A'i wynt yn ei ddwrn, ar bigau'r drain, bwrw hen wragedd a ffyn, cael llond bol, codi calon, heb siw na miw, gwneud ei orau glas, yn wen o glust i glust, rhoi'r ffidyl yn y to
- Enwau lluosog anifeiliaid, eliffantod, pysgod, teigrod, mwncïod, adar, nadroedd, brogaod, madfallod, crwbanod, siarcod

Ansoddeiriau (3) / Adjectives (3)

- Mae'r jiraff yn dal / eliffant yn fawr / crwban yn araf / neidr yn hir / hippo yn dew / llewpart yn gyflym
- yn + ansoddair (treigladau meddal)
- rhy + ansoddair (treigladau meddal)

Dyfodol a Gorffennol y Ferf - Person Cyntaf Lluosog / Future and Past Verb - Multiple First Person

- Awn ni am dro i'r jyngl
- Beth wnawn ni bacio yn y ces?
- Beth welwn ni..?
- Aethon ni i'r jyngl...
- Gwelson ni...
- Edrychon ni...
- Clywon ni...
- Teimlon ni...
- Blason ni...

Unit 10: Animals of the World

Geirfa'r Jyngl / Jungle Vocabulary

Geirfa Clwb Clebran a Rhannu Barn / Clwb Clebran Vocabulary and Sharing Opinions

- Cerddwch/rhedwch, cropiwch trwy...
- Mwd drewllyd
- Dŵr budr
- Gwe pry cop gludiog
- Tywod poeth
- Cerrig man pigog
- Coedwig dywyll
- Llwyni trwchus
- Rhaeadr pwerus

Cam 1

- Rwy'n hoffi..... / Dydw i ddim yn hoffi....
- Rwy'n meddwl...
- ...achos...
- Rwy'n cytuno..... / Rwy'n anghytuno...
- Hefyd...
- Ond...

Cam 2

- Yn fy marn i...
- Dyna bwynt diddorol...
- Beth wyt ti'n meddwl...
- Beth yw dy farn di...
- Ga i ychwanegu...
- Hefyd...

Adolygu Amser Gorchmynnol y Ferf / Revise Commands

Atalnodi / Punctuation

- Sbiwch
- Saethwch
- Cuddiwch
- Cropiwch
- Llamwch
- Neidiwch
- Croeswch
- Sibrydwch
- Gwaeddwch
- Gwrandewch
- Edrychwch ar y...
- Byddwch yn ofalus
- Cymerwch ofal

- Atalnod llawn
- Atalnod
- Priflythyren
- Dyfynodau
- Gofynnod
- Ebychnod

**TORFAEN
COUNTY
BOROUGH**

**BWRDEISTREF
SIROL
TORFAEN**

carreg-lam@torfaen.gov.uk

www.carreg-lam.com

01495 762581